UNHCR The UN Refugee Agency Ukraine

МОНІТОРИНГ ПІСЛЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ
РЕАГУВАННЯ ВПРОДОВЖ ОСІННЬО-ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ 2024—2025 рр.

Липень 2025 р.

Партнер УВКБ ООН, БФ «Янголи спасіння», допомагає людям з прифронтових громад Донецької області відремонтувати пошкоджені внаслідок воєнних дій будинки. У регіонах України, що найбільше постраждали внаслідок воєнних дій, організація впроваджує ініціативу виїзних «Майстерень на колесах». © БФ «Янголи спасіння» / Олексій Гутник

ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД

Моніторинг після надання допомоги – це стрижневий елемент діяльності УВКБ ООН, що **забезпечує підзвітність перед отримувачами допомоги й донорами, дає розуміння ефективності впроваджуваних програм і сприяє їх адаптації та покращенню**. Застосована методологія ґрунтувалася на методі випадкової вибірки отримувачів допомоги з використанням стандартних і контекстуалізованих опитувальників і механізмів забезпечення анонімності респондентів.

Щоб пом'якшити вплив суворої зими на внутрішньо переміщених людей, постраждалих від війни та інших вразливих груп населення, УВКБ ООН **реалізовувало комплексні заходи в межах плану реагування впродовж осінньо-зимового періоду (ОЗП) 2024—2025 рр.** Було надано **314 000 комплексних послуг**, серед яких грошова допомога, утеплення будинків і надання товарів, необхідних для проходження ОЗП. УВКБ ООН також розбудовувало спроможність з енергозабезпечення, надаючи генератори й зарядні станції. Ці заходи втілювалися в межах міжвідомчого Плану реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. за координації Управління ООН з координації гуманітарних справ і відповідних кластерів, зокрема Кластера з питань житла і непродовольчих товарів. Заходи, передбачені у міжвідомчому Плані реагування, доповнюють діяльність уряду, місцевих органів влади й партнерів, спрямовану на підтримку енергетичного сектору України задля забезпечення тепла й безпечних умов у житлових будинках. Крім того, діяльність УВКБ ООН у цій сфері супроводжується **посиленням системи перенаправлень**, зокрема в галузі психосоціальної підтримки та юридичної допомоги, для отримання основних цивільно-правових документів, а також документів, що підтверджують право власності на землю та житло.

Головні висновки аналізу реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. будуть враховані при плануванні заходів на наступну зиму. В ситуації, коли енергетична інфраструктура України потерпатиме від масштабних обстрілів, а ціни на енергоносії та витрати на опалення зростатимуть, існує ризик того, що постраждалим від війни буде складно забезпечувати тепло й безпечні умови в домівках взимку.

2024-25 WINTERIZATION RESPONSE SUMMARY OF KEY ACHIEVEMENTS*

*Подано кількість людей, які отримали допомогу від партнерів з **вересня 2024 р.** до **березня 2025 р.**
Показники щодо грошової допомоги можуть змінюватися після звіряння.
Досягнуті показники можуть коригуватися. Можуть вноситися ретроактивні виправлення.

ГОЛОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ПІСЛЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ УВКБ ООН У МЕЖАХ ПРОГРАМИ РЕАГУВАННЯ ВПРОДОВЖ ОСІННЬО-ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ 2024–2025 рр.

1. Отримувачі допомоги віддають перевагу грошовій допомозі, яку вважають найбільш ефективною для пом'якшення негативних наслідків впливу низьких температур.

Упродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. грошову допомогу на зимові потреби від УВКБ ООН отримали **258 345 українців з різних вразливих груп**, зокрема мешканці прифронтових громад. УВКБ ООН надавало допомогу перш за все родинам, які використовують дрова й вугілля для опалення. Дані моніторингу після надання допомоги підтверджують, що **89 %** отримувачів допомоги в прифронтових громадах використовують саме ці види палива. Завчасне визначення потенційних отримувачів та їх реєстрація на отримання допомоги до початку опалювального сезону мають вирішальне значення для вчасного придбання ними палива за економічно обґрунтованими цінами. Співпраця з **Міністерством соціальної політики, Пенсійним фондом і (колишнім) Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України**, що забезпечували координацію з органами місцевої влади на прифронтових територіях, сприяла оперативній реєстрації та наданню допомоги. Допомога на зимові потреби від УВКБ ООН доповнювала державні програми соціального захисту, забезпечуючи підтримку найбільш вразливих внутрішньо переміщених і постраждалих від війни людей в тих випадках, коли державні програми не могли належним чином покрити їхні нагальні потреби через обмежені можливості, що виникли внаслідок суттєвого зростання кількості звернень. Такий підхід відповідав рекомендаціям Кластера з питань житла і непродовольчих товарів, що ґрунтувалися на міжвідомчому Плані реагування впродовж осінньо-зимового періоду, й втілювався за узгодження із зазначеними міністерствами.

Результати моніторингу після надання допомоги на зимові потреби впродовж опалювального сезону 2024—2025 рр. віддзеркалюють результати Моніторингу після надання допомоги впродовж ОЗП 2023—2024 рр.**: 86 % респондентів віддають перевагу грошовій допомозі**, тоді як **11 %** хотіли б отримувати допомогу в грошовій та натуральній формі, щоб загальний обсяг допомоги був більшим. Попри близькість до лінії фронту майже всі отримувачі грошової допомоги (**98 %**) зазначили, що за необхідності могли вільно отримати або зняти готівку. Рівень задоволеності отриманою від УВКБ ООН грошовою допомогою серед **96 %** всіх домогосподарств є високим або дуже високим.

Згідно з даними моніторингу, 96 % домогосподарств, що отримали допомогу, **відповідають щонайменше одному критерію вразливості**, тоді як 86 % домогосподарств з прифронтових районів відповідають декільком критеріям вразливості, що додатково ускладнює життя в зоні бойових дій.

Надання **грошової допомоги УВКБ ООН на проходження осінньо-зимового періоду не обмежує отримувачів у виборі,** на що витратити кошти. Це означає, що отримувачі самі можуть визначати пріоритети і компенсувати додаткові витрати в цей період року. **88 % всіх домогосподарств** зазначили, що придбання твердого палива є однією з основних потреб.

Анатолій біля власного будинку в с. Піски Сумської області. Зима 2024—2025 рр. © ГО «Проліска»

У розташованому менш ніж за 10 кілометрів від кордону з Росією селі Піски Сумської області життя людей, які залишаються у власних домівках попри воєнні дії, стає особливо складним під час суворої зими.

Анатолій та Валентина, в минулому власники тваринницької ферми, зараз живуть на скромну пенсію, якої ледь вистачає на покриття базових потреб. Завдяки грошовій допомозі на покриття зимових потреб від УВКБ ООН у розмірі 21 000 грн подружжя змогло придбати дрова для опалення будинку впродовж трьох місяців і газ у балоні для приготування їжі. «Для таких пенсіонерів, як ми, ця допомога справді багато значить», – ділиться Анатолій.

«Ми придбали машину дров, тож зможемо перезимувати в теплі. Хай там що буде, це наш дім і ми звідси нікуди не поїдемо».

Визначаючи суму допомоги, УВКБ ООН враховувало рекомендації Кластера з питань житла й непродовольчих товарів, відповідних органів влади й Робочої групи з надання грошової допомоги. Загальна сума грошової допомоги на зимові потреби була визначена на рівні **21 000 грн (≈ 525 дол. США) на домогосподарство**. Допомога перераховувалася на банківські рахунки отримувачів, а готівка виплачувалася у відділеннях банків.

По всій країні спостерігалося стабільне функціонування роздрібних товарних ринків з достатньою кількістю пропозицій. Це дало можливість людям відповідно до власних пріоритетів самостійно вирішувати, які товари придбати, що також підтримувало місцевий бізнес і постачальників. Результати моніторингу підтверджують спроможність ринку задовольнити попит: **97 %** отримувачів допомоги в областях, де проводилося опитування, вказували на повноцінне або майже повноцінне функціонування ринків в їхній місцевості, при цьому **98 %** мали змогу придбати товари в достатній кількості, а **94 %** – прийнятної якості. Такі тенденції спостерігалися і в прифронтових районах.

87 % опитаних домогосподарств підтвердили, що отримана від УВКБ ООН грошова допомога на зимові потреби дозволила їм покрити більшу частину витрат на опалення впродовж осінньо-зимового періоду (на період від трьох місяців). 89 % респондентів витратили отримані кошти на придбання твердого палива, тоді як 14 % – на оплату комунальних послуг. 83 % учасників опитування зазначили, що отримана від УВКБ ООН грошова допомога сприяла загальному покращенню умов життя та, а за оцінками 71 % опитаних, – зниженню рівня стресу.

2. Утеплення будинків забезпечило гідні й безпечні умови проживання впродовж холодних місяців

Тоді як будинки цивільного населення зазнають пошкоджень і руйнувань внаслідок російських обстрілів, УВКБ ООН зосереджує свою діяльність на тому, щоб зробити їх теплими й придатними для життя. У тих приватних будинках і місцях тимчасового проживання (МТП) для внутрішньо переміщених людей з вразливих груп, що зазнали незначних пошкоджень і підлягали ремонту, Агентство допомогло утеплити дахи й горища, встановити двері й вікна із сучасним потрійним склопакетом для зменшення тепловтрат, економії електроенергії та зниження вартості опалення.

У межах реагування впродовж ОЗП 2024—2025 рр. УВКБ ООН допомогло **21 336 людям** покращити теплоізоляцію домівок і житлових приміщень. Згідно з опитуванням, проведеним УВКБ ООН у 6 областях, ремонтні роботи й використані для утеплення матеріали були високої або дуже високої якості за оцінками **87 %** родин. Як повідомили отримувачі допомоги, ремонтні роботи включали монтаж або заміну вікон і дверей, утеплення горищ, ремонт або утеплення даху й горищного перекриття, ремонт стін, утеплення будинків, заміну балконного блока тощо. Завдяки отриманій допомозі **87 % опитаних сімей** мають змогу жити в безпечних і гідних умовах. **94 %** отримувачів допомоги відзначили, що тепер їхнє житло захищене від атмосферного впливу, зокрема низьких температур і вологи.

© БФ «Янголи спасіння» / Олексій Гутник

Тетяна – літня жінка, яка мешкає одна в Краматорську Донецької області. Звуки вибухів у цьому місті стали реальністю повсякденного життя.

Коли повітряний удар суттєво пошкодив будинок Тетяни, жінка знаходилася всередині. Внаслідок удару вилетіли вікна й було зруйновано піч – єдине джерело опалення в будинку.

УВКБ ООН і партнер Агентства, БФ «Янголи спасіння», надали Тетяні доремонтні матеріали, а виїзна ремонтна бригада допомогла закрити пошкодження. Фахівці не лише замінили вибиті вікна, але й відремонтували піч, завдяки чому літня жінка змогла опалювати будинок і залишатися в теплі.

УВКБ ООН також надавало **набори для сезонного утеплення** будинків, квартир і МТП, що не відповідають стандартам. До наборів входять тепловідбивні екрани, поліетиленова плівка для вікон, ущільнювачі й будівельна стрічка. Завдяки цим наборам люди з вразливих категорій змогли утеплити своє житло. У межах програми реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. УВКБ ООН надало понад **7 700 наборів для сезонного утеплення** та більш як **2 660 обігрівачів** сім'ям, чиї будинки не мають належної теплоізоляції. 1 000 з наданих наборів і 75 з розподілених обігрівачів були передані 27 МТП. Допомога надавалася домогосподарствам і МТП в Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Сумській, Харківській, Черкаській та Чернігівський областях. Як свідчать результати моніторингу, рівень задоволеності якістю та своєчасністю надання таких наборів серед сімей з різних областей України є стабільно високим (**85–99 %** залежно від області). Більшість сімей активно використовували майже всі компоненти набору, а **99—100 %** отримувачів розповіли про вчасне отримання наборів до настання зими. Результати моніторингу після надання допомоги свідчать про те, що завдяки цим наборам умови проживання отримувачів, передусім літніх людей та представників вразливих груп населення, суттєво покращилися. Ефективні процедури надання наборів і подальшого моніторингу ще раз довели доцільність, актуальність і відносно високий позитивний вплив цієї програми, яка не потребує значних капіталовкладень.

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Через постійні російські обстріли об'єктів критичної інфраструктури України основним викликом, з яким стикнулися українці минулої зими, були часті знеструмлення.

У межах програми реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. УВКБ ООН, тісно співпрацюючи з органами влади, підтримувало спроможність вразливого населення задовольняти власні енергетичні потреби й надавало альтернативні джерела енергопостачання: генератори й зарядні станції. Протягом зими УВКБ ООН надало 186 генераторів громадським центрам, МТП, лікарням, департаментам органів місцевої влади, пунктам обігріву в громадах, школам та іншим комунальним закладам в 17 областях України.

Завдяки цій підтримці системи надання критичних послуг функціонували безперервно, а стійкість домогосподарств і громад суттєво покращилася.

Генератор, встановлений УВКБ ООН на території модульного містечка для ВПО та постраждалих від війни в м. Бородянка Київської області. © УВКБ ООН / Аліна Коваленко

ПОДАЛЬШІ КРОКИ: ІНТЕГРАЦІЯ ОТРИМАНОГО ДОСВІДУ У СТРАТЕГІЮ ПІДГОТОВКИ ДО ОСІННЬО-ЗИМОВОГО ПЕРІОДУ 2025—2026 рр.

Після майже чотирьох років війни українці стають більше вразливими до впливу низьких температур та суворих погодних умов, а також повітряних ударів. Досвід реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2024—2025 рр. матиме вирішальне значення та враховуватиметься під час **завчасного планування програмних заходів, виділення коштів і здійснення закупівель, а також для забезпечення вчасного й достатнього фінансування донорами.** УВКБ ООН розробило план реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2025—2026 рр., що враховує цей досвід. Основні положення плану:

- Відповідно до результатів моніторингу надання допомоги впродовж осінньо-зимових періодів 2023—2024 рр. і 2024—2025 рр. грошова допомога є найбільш ефективною та економічно доцільною формою допомоги для подолання негативного впливу погодних умов і покриття підвищених витрат на опалення. Відповідно, **допомога надаватиметься переважно в грошовій формі**. Ця програма від УВКБ ООН доповнюватиме державні програми допомоги, тож Агентство розроблятиме й втілюватиме її в тісній співпраці з Урядом України й основними зацікавленими сторонами, а також з Управлінням ООН з координації гуманітарних справ і Кластером з питань житла і непродовольчих товарів. Така співпраця набуватиме особливої ваги для ефективного визначення потенційних отримувачів допомоги та реєстрації на її отримання та забезпечуватиме відповідність заходів міжвідомчому Плану реагування впродовж осінньо-зимового періоду 2025—2026 рр. Такий підхід гарантуватиме, що грошову допомогу на покриття витрат, що виникають впродовж ОЗП, отримають ті, хто найбільше її потребує.

- Враховуючи позитивні відгуки, УВКБ ООН і надалі надаватиме **набори для сезонного утеплення житла**, що не відповідає стандартам, постраждалим від війни людям, які проживають у сільській місцевості, а також визначеним МТП. Надання наборів виявилося високоефективною формою допомоги особливо з урахуванням їхньої достатньо низької вартості. Крім того, з огляду на значний попит на електрообігрівачі, протягом наступного осінньо-зимового періоду УВКБ ООН збільшить кількість обігрівачів, що надаватимуться тим, хто їх потребує.
- Оскільки утеплення житла є дієвим способом зменшення тепловтрат, витрат на опалення та економії енергії, **УВКБ ООН і надалі здійснюватиме утеплення будинків і квартир, пошкоджених внаслідок воєнних дій, а також МТП, що не відповідають стандартам.** Ця програма включатиме утеплення дахів і горищ, встановлення дверей та вікон із сучасними потрійними склопакетами й усунення пошкоджень.
- Враховуючи перебої з електропостачанням і використання твердого палива як основного сім'ями в прифронтових громадах, УВКБ ООН надаватиме та встановлюватиме **твердопаливні котли, а також допомагатиме покращувати теплоізоляцію та модернізувати системи опалювання** з метою зменшення витрат на централізоване теплопостачання (переважно в МТП).
- У співпраці з органами влади, громадськими організаціями та партнерами УВКБ ООН надаватиме **джерела автономного електропостачання, зокрема портативні зарядні станції**, окремим соціальним закладам і комунальним підприємствам, що надають критичні послуги.

УВКБ ООН дякує за критично важливу підтримку провідним урядовим донорам та за щедрі внески – приватним особам і приватному сектору. Крім цього, УВКБ ООН вдячне тим, хто зробив цільові внески широкого призначення або нецільові внески для втілення програм УВКБ ООН.

БІЛЬШЕ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ПОСИЛАННЯМИ:

- **Портал операційних даних по Україні**: для отримання більш детальних інформаційних продуктів перейдіть за цим посиланням.
- **Інформаційну панель Кластера з питань захисту в Україні** дивіться тут.
- **Картування МТП ВПО від Кластера з питань управління та координації МТП** дивіться тут.
- **Інформаційну панель Кластера з питань житла** дивіться тут.

UNHCR Ukraine Page X Facebook Telegram

КОНТАКТИ:

- **Лівія дас Невес**, старша радниця із зовнішніх зв'язків, dasneves@unhcr.org
- **Алессія Піньятті**, радниця з питань звітності, pignatti@unhcr.org

Зателефонуйте на гарячу лінію УВКБ ООН 0-800-307-711, щоб поділитися відгуком або рекомендаціями щодо надання допомоги або послуг.